

Entrevista: José Antonio Marina El pensador espanyol publica 'Las arquitecturas del deseo', en què reflexiona sobre l'ansia inacabable i induïda en la societat actual

“Prohibeixo als meus alumnes que utilitzin la paraula «amor»”

David Caminada
BARCELONA

El catedràtic d'ètica José Antonio Marina (Toledo, 1937) es descriu a si mateix com un detectiu privat que té el privilegi d'investigar, per encàrrec dels lectors, qüestions filosòfiques, humanístiques i morals clau per entendre els temps actuals. Home educat, gran conversador, docent vocacional i reconegut assagista, Marina publica ara *Las arquitecturas del deseo* (Anagrama), en què reflexiona sobre els plaers de l'esperit i els mecanismes de la societat opulenta actual que, per sobreviure, ha d'estimular constantment els desitjos.

Vostè ha investigat durant anys sobre la intel·ligència humana. Ara analitza el desig en la societat present. ¿Creu que l'essència de l'home és el desig?

Fins ara l'economia estava dirigida per la demanda. Produïa el que necessitava. Ara es regeix per l'oferta. Primer es produeix i, després, es crea en el públic la necessitat. La societat opulenta actual necessita fomentar contínuament la insatisfacció perquè així se segueixin comprant nous productes. ¿Vostè sap per què, si estem tan bé, ens sentim tan malament?

Per què?

Perquè els valors de la nostra societat són, per exemple, que hem d'aprofitar el consum per estar satisfets i això produeix, indirectament, una ansietat i una insatisfacció bàsica que ens fa sentir malament. Què hem de fer per canviar-ho? Aquí és on influeix l'educació. L'educació

El filòsof José Antonio Marina, que ha investigat àmpliament sobre la intel·ligència, se submergeix ara en els mecanismes del desig ■ CRISTINA CALDERER

ha de ser en aquest sentit contestatària perquè cal que donem als nostres joves la capacitat crítica per avaluar els valors que estan rebent de la societat.

Vostè creu en l'educació...

Sí. I aquí sorgeix el gran problema de l'educació. Per a què eduquem? ¿Per al món que existeix o per al món que hauria d'existir? Si eduquem per al món que existeix, als joves els estem facilitant la vida, però al mateix temps, estem col·laborant per un món que no és especialment modèlic. Per contra, si els eduquem pel que hauria d'existir,

els donem una estructura esperançadora i èticament forta, però potser tindran més dificultats per viure en el món real. Al·l'Institut hi ha pares que em diuen: "No vull que el meu fill aprengui ètica, vull que sigui un tauró".

És una qüestió ètica. Què n'opina?

La gran renovació en valors ha de venir des de l'educació. I això no ho limito als nens i nenes, nois i noies que estan en edat escolar, sinó que em refereixo a un procés educatiu global en tota la societat. En això els mitjans de comunicació haurien de tenir-hi un paper important.

En parlar de desig, suposo que un tema inevitable és el sexe. Per què l'amor és ara tan complicat?

El sexe és un desig arquetípic. Al meu llibre faig un seguit de reflexions sobre el sexe. La gent sembla obsessionada pel sexe. L'orgasme sembla una gran metàfora. Sobre l'amor, prohibeixo als meus alumnes que utilitzin aquesta paraula. És massa equívoca. Els adverteixo que no poden confondre les coses. Enamorar-se, estimar una persona i conviure amb ella són coses diferents. Els problemes de la convivència són diferents als problemes amorosos. Es pot esti-

mar una persona i no entendre-t'hi. L'amor, per tirar endavant, necessita suscitar sensacions agradables i plaents.

La política també genera desig...

Esclar. Ara a molts joves no els interessa la política. La política està desprestigiada pels mateixos polítics. És preocupant. Molts joves que es volen comprometre amb la societat ho fan a través del voluntariat i les ONG.

Si voleu llegir la versió íntegra d'aquesta entrevista, consulteu la pàgina www.avui.cat

El Comentari

Ignasi Aragay
iaragay@avui.cat

Pessoa: iberista, recel·lós amb Castella i amic de Catalunya

Perdoneu pel títol tan llarg. Encara ho podria ser més. Pessoa és tantes coses! Algunes de contradictòries: és un laberint, com diu Víctor Martínez-Gil, responsable de la tria i la introducció d'*Escrits sobre Catalunya i Ibèria*, oportú recull del Pessoa pensador polític, publicat dins la nova col·lecció d'assaig de *L'Avenç*. En el context de la Primera Guerra Mundial, Pessoa, nacionalista i imperialista cultural -com D'Ors, sí-,

pensava coses així: "Ja que la desintegració d'Espanya és un fet consumat, la qüestió és com compensar-la amb una reacció civilitzadora. La idea és, no pas formar una Federació Ibèrica, que seria completament inacceptable, sinó fraccionar Ibèria en nacions separades, que estarien del tot separades llevat pel que fa a (1) una aliança ofensiva i defensiva, (2) una aliança cultural, (3) l'abolició de fronteres duaneres entre elles.

Cada nació seria totalment independent (...) El problema de la llengua no té cap importància, perquè si a un català li abelleix d'escriure en castellà, ho podrà fer aleshores com ho fa ara, de la mateixa manera que un català pot escriure en francès i tenir un públic encara més ampli. Unamuno ha plantejat aquesta qüestió: per què no escriure en castellà? Si es tracta d'això, prefereixo escriure en anglès, que em donarà un públic

“Catalunya és una nació, un país. No és cap pseudonació com ara Bèlgica o Suïssa”, va deixar escrit el poeta

més ampli...". Esclar, Pessoa, format a Sud-àfrica, on va viure fins als 17 anys, era bilingüe en portuguès i anglès. "Des del punt de vista nacional, i exclusivament nacional, Catalunya és una nació, un país, amb una manera de ser, amb tendències especials, amb un idioma a part que les defineix i amb una aspiració que les desitja. No és cap pseudonació com ara Bèlgica o Suïssa...". A part del poeta, val la pena conèixer l'ideòleg.